

Aerofobi - angst for at flyve, **Agorafobi** - angst for åbne pladser, **Agrafobi** - angst for seksuelt misbrug, **Aichmofobi** - angst for spidse genstande, **Ailurofobi** - angst for katte, **Akrofobi** - angst for højdeskræk, **Algofobi** - angst for smerte, **Ambulofobi** - angst for at gå, **Anablefobi** - angst for at kigge op, **Androfobi** - angst for mænd, **Anglofobi** - angst for England & engelsk kultur, **Anthofobi** - angst for blomster, **Antropofobi** - angst for andre mennesker, **Apifobi** - angst for bier & hvepse, **Apotemnofobi** - angst for folk med amputationer, **Arachibutyrofobi** - angst for peanutbutter som sætter sig i ganen, **Araknofobi** - angst for edderkopper, **Arithmofobi** - angst for tal, **Astrafobi** - angst for tordenvejr & storm, **Astrofobi** - angst for stjerner & himmelhvalv, **Asymmetrifobi** - angst for asymmetriske former, **Ataxofobi** - angst for uorden, **Atefobi** - angst for ruiner, **Atomosofobi** - angst for atombombeksplosioner, **Aulofobi** - angst for fløjter, **Aurofobi** - angst for guld, **Autofobi** - angst for at være alene, **Autodysomofobi** - angst for en der har en skamfuld lugt, **Automatonofobi** - angst for voksfigurer, **Bacillofobi** - angst for baciller, **Bolshefobi** - angst for bolsjevikker, **Barofobi** - angst for tryk, **Basofobi** - angst for alvorne, **Bolofobi** - angst for bolde, **Brontofobi** - angst for torden, **Caligynefobi** - angst for enkelte kvinder, **Cancerfobi** - angst for kræft, **Cathisofobi** - angst for at sidde ned, **Catopτροφobi** - angst for spejle, **Centofobi** - angst for ny ideer, **Chaetofobi** - angst for hår, **Chionofobi** - angst for sne, **Chorofobi** - angst for at danse, **Chrometofobi** - angst for penge, **Chromofobi** - angst for bestemte farver, **Chronomentrofobi** - angst for ure, **Cinefobi** - angst for film, **Cometofobi** - angst for kometer, **Coulrofobi** - angst for klovne, **Cynofobi** - angst for hunde, **Decidofobi** - angst for at tage beslutninger, **Deipnofobi** - angst for middags konversationer, **Dendrofobi** - angst for træer, **Dextrofobi** - angst for objekter på højre side af kroppen, **Dutchfobi** - angst for hollandske, **Encefalofobi** - angst for kramper, **Flautherofobi** - angst for frihed, **Entomofobi** - angst for insekter, **Epistemofobi** - angst for viden, **Equinofobi** - angst for heste, **Ergofobi** - angst for anstrengelse, **Eufobi** - angst for at høre gode nyheder, **Felinofobi** - angst for katte, **Fobofobi** - angst for at blive bange (fobier), **Fonofobi** - angst for at stamme, **Francofobi** - angst for Frankrig & fransk kultur, **Gamofobi** - angst for ægteskab, **Geniofobi** - angst for hager, **Genufobi** - angst for knæ, **Gephydrofobi** - angst for at gå over broer, **Gynefobi** - angst for kvinder, **Hadefobi** - angst for helvede, **Hagiofobi** - angst for helgener & hellige ting, **Heliofobi** - angst for solen, **Hierofobi** - angst for præster, **Hoblofobi** - angst for brandbiler, **Hobofobi** - angst for bumser & tiggere, **Homofobi** - angst for homoseksuelle, **Homichlofobi** - angst for tåge, **Hæmofobi** - angst for blod, **Iatrofobi** - angst for læger, **Ibofobi** - angst for palindromer, **Ichthyofobi** - angst for fisk, **Isopterofobi** - angst for insekter der spiser træ, **Islamofobi** - angst for islam, **Kinetofobi** - angst for bevægelse, **Klaustrofobi** - angst for indelukkede rum, **Lachanofobi** - angst for grøntsager, **Leukofobi** - angst for farven hvid, **Levofobi** - angst for objekter på venstre side af kroppen, **Lilapsofobi** - angst for Lyn, **Liticafobi** - angst for sagsanlæg, **Logofobi** - angst for ord, **Logizomechanofobi** - angst for computere, **Macrofobi** - angst for lange ventetider, **Mechanofobi** - angst for maskiner, **Megalofobi** - angst for store ting, **Menofobi** - angst for menstruation, **Melanofobi** - angst for farven sort, **Microfobi** - angst for små ting, **Mnemofobi** - angst for minder, **Motorfobi** - angst for automobiler, **Mysofobi** - angst for snavs, **Neofobi** - angst for alt nyt, **Nekrofobi** - angst for død & lig, **Nomatofobi** - angst for navne, **Novercafobi** - angst for stedmor, **Nosofobi** - angst for sygdom, **Nyktofobi** - angst for mørke, **Octofobi** - angst for tallet/figuren 8, **Odontofobi** - angst for tandlæger, **Oenofobi** - angst for vin, **Ombrofobi** - angst for regn, **Oneirogmofobi** - angst for våde drømme, **Onomatofobi** - angst for bestemte ord eller navne, **Ophidiofobi** - angst for slanger, **Optofobi** - angst for at åbne øjnene, **Orthofobi** - angst for ejendom, **Pantofobi** - angst for alting, **Papafobi** - angst for paven, **Papyrofobi** - angst for papir, **Paralipofobi** - angst for at skade andre, **Paraskavedekatriafobi** - angst for fredag den 13., **Peladofobi** - angst for skaldede personer, **Pentherafobi** - angst for svigermor, **Phengofobi** - angst for dagslys, **Philosofobi** - angst for filosofi, **Politicofobi** - angst for politikere, **Polyfobi** - angst for mange ting, **Porphyrofobi** - angst for farven lilla, **Prosofobi** - angst for fremskridt, **Pteronofobi** - angst for at blive kildet med fjer, **Pyrofobi** - angst for ild, **Russofobi** - angst for russere, **Pædofobi** - angst for børn og unge, **Scanofobi** - angst for skåningere & skånske ting, **Sciofobi** - angst for skygger, **Scriptofobi** - angst for at skrive offentligt, **Sesquipedalofobi** - angst for lange ord, **Siderodromofobi** - angst for toge & togrejser, **Sinofobi** - angst for Kina & kinesere, **Sitofobi** - angst for mad, **Socerafobi** - angst for svigerforældre, **Sophofobi** - angst for at lære, **Staurofobi** - angst for kors, **Surifobi** - angst for mus, **Symmetrofobi** - angst for symmetri, **Teutofobi** - angst for tyskere & tyske ting, **Thalassofofi** - angst for havet, **Triskaidekafobi** - angst for tallet 13, **Tyrannofobi** - angst for tyranner, **Urofobi** - angst for urin, **Venerofobi** - angst for kønssygdomme, **Vestifobi** - angst for tøj, **Vitricofobi** - angst for stedfar, **Xenofobi** - angst for fremmede, **Xenologofobi** - angst for fremmedord, **Xylofobi** - angst for ting lavet af træ, **Zemmifobi** - angst for muldvarper.

Mammuteatret præsenterer 2008

FOBISKOLEN

- en teaterserie i 6 afsnit

Undervisningsmateriale udarbejdet af Hanne Rasmussen

Indholdsfortegnelse

Om Mammutteatret.....	3
Bag om forestillingen.....	4
Stykkets handling.....	5
Spilleplan og billetbestilling.....	6
Instruktøren Thomas Bendixen.....	7
Interview med Thomas Bendixen.....	8
De medvirkende.....	10
Hvad er angst?.....	13
Hvad er en fobi?.....	14
Hvad er normalitet?.....	14
Uddrag af Psykiatrifondens bog om angst.....	15
TV-seriernes dramaturgi.....	17
Analyseskema.....	19
Litteraturliste.....	21

Om Mammutteatret

Mammutteatret havde premiere på sin første forestilling d. 1. december 1983. Det var Bertolt Brechts BAAL, der blev opført i Husets Teater i Magstræde. Mammutteatret blev startet af en række skuespillere, der følte en dyb trang til at gøre op med den herskende vanetænkning i forhold til repertoire og spillestil. Det blev til en lang række bemærkelsesværdige forestillinger, der mestendels bestod af tysk, russisk og dansk dramatik. Drømmen for de visionære kunstnere var at tage livtag med kunsten frem for at undersøge markedsmekanismer. De ville stille deres kunstneriske sult, frem for at tænke på at fylde lommerne. Det var et godt udgangspunkt, som gav et frisk pust ind over dansk teater.

Mammutteatret har i tidens løb været affyringsrampe for mange af de talenter, der senere har domineret dansk teater både som instruktører og skuespillere. Teatret har fortsat denne udvikling og er i dag både et samlingssted for unge, sprudlende talenter - og for mere erfarne teaterfolk, der samarbejder til fælles glæde i et inspirerende og givende samarbejde.

Teatret består af teatrets bestyrelse: Lars Brun Nielsen, Preben-Erik Nielsen, Benedikte Hansen, Joen Bille, Gur Pedersen og Nicolas Bro. Teatrets ledelse: Tina Gylling Mortensen, Thomas Bendixen, og Claus Flygare samt den faste administrator Helle Haagen. Mammutteatret har ikke noget fastansat skuespillerensemble; men det faste Mammutpublikum vil kunne genkende mange af skuespillerne fra tidligere forestillinger. Teatret har ingen fast scene, men lejer sig ind på byens forskellige scener valgt ud fra, hvad der egner sig bedst til den enkelte forestilling.

Læs mere på hjemmesiden: www.mammutteatret.dk

Bag om forestillingen

Kort om processen

Allerede for et par år siden begyndte idéerne at dukke op til denne forestilling, der skulle behandle et af samfundets mange tabuer: Angsten som en psykisk lidelse. Der skulle sættes fokus på de folk, der lider af angst, men samtidig ligner alle os andre. Ikke dem, der er diagnosticeret sindssyge, men dem, der kunne være os selv. Dem, der tumler med problemer, vi alle kan genkende og identificere os med. Emnet har åbnet op for mange diskussioner. Blandt andet diskussionen omkring normalitet. For hvad er egentlig normalt, og hvorfor skal man føle sig forkert, hvis man ikke følger normen? Hvor går grænsen mellem det sunde unormale og det sygeligt unormale?

Da selve idéen til forestillingen var på plads, blev der afholdt workshops for at videreudvikle idéerne, skabe historien og for at skuespillerne kunne improvisere sig frem til de forskellige karakterer, de skulle spille. Skuespillerne blev stillet en række opgaver og lavede en del improvisationer. Undervejs blev der taget noter, så de tre dramatikere havde et godt udgangspunkt for det fortsatte deres arbejde med at skrive stykket. Som en naturlig del af processen er det efterhånden blevet til en del gennemskrivninger, både for at få historien til at flyde, men også for at gøre personerne, deres sygdom og terapien så realistisk og troværdig som muligt. Ret hurtigt i processen blev det tydeligt, hvor vigtigt det var at tage emnet og figurerne dybt seriøst, netop for at det ikke skulle blive en parodi eller tom farce, men noget man rent faktisk kan genkende og identificere sig med som publikum.

Medvirkende i *Fobiskolen*:

Ellen Hillingsø, Paw Henriksen, Tina Gylling Mortensen, Lisbeth Wulff, Olaf Johannessen, Anders Hove, Rasmus Botoft, Helle Dolleris, Claus Flygare og Stine Schrøder Jensen.

Manuskript: Claus Flygare, Kari Vidø, Lars Kjeldgaard

Instruktør: Thomas Bendixen, **Scenografi:** Palle Steen Christensen, **Producent:** Mammutteatret

Lyd: Emil Bøll **Lys:** Ulrik Gad

Stykkets handling

Stykket fortæller historien om seks personers psykiske lidelser og deres liv med angsten som en dominerende faktor i deres hverdag. Fortællingen tager udgangspunkt i terapeutparret Sus og Niller. Kommunen har bevilget parret nogle penge til at oprette et seks ugers forsøgskursus, med det formål at få de sygemeldte angstlidende tilbage på arbejdsmarkedet.

Det viser sig hurtigt at ikke kun kursisterne, men også terapeutparret har personlige problemer at slås med. Både i deres parforhold, men også økonomisk. De har tidligere haft kursusstedet *Tigergården*, som de nu ikke kan få solgt, og derfor sidder de med en stor gæld, de ikke kan få indfriet. Niller mistænker samtidig Sus for at være ham utro med tømreren, Bjarne, som hun har sønnen Buller sammen med. I dette virvar af personlige problemer, skal de to terapeuter helbrede de seks kursister for deres angst og fobier og samtidig overbevise kommunen om, at kurset skal oprettes permanent, så de kan redde både æren og økonomien. Undervejs tilspidses tingene yderligere for terapeutparret. Nillers mistanke om Sus' utroskab viser sig at være sand, og en journalist fra Ekstra Bladet opsnapper løbende historier, der sætter skolen i et dårligt lys og. De fleste af kursisterne får det gradvist bedre, men da kommunens folk kommer for at vurdere om kurset skal oprettes, sker der voldsomme ting, der gør det tvivlsomt, at bevillingen går igennem.

Stykket er bygget op af seks afsnit, hvorigennem vi får indblik i de seks kursisters baggrund, deres lidelser og følger dem tæt i deres kamp for at få det bedre. Undervejs bliver vi mindet om, at normalitetsbegrebet er relativt. Man får lyst til at stille sig selv spørgsmålet; om vi nødvendigvis skal passe fuldstændig ind i de kasser, samfundet har bestemt, skal definere os som normale, for at vi kan have det godt og trives?

Jens:

Nej, problemet er ikke angsten. Problemet er normaliteten. Man står der på den ene side af muren – i Østtyskland, så at sige – og drømmer om Vesttyskland, men man kan ikke komme over muren, for så blir man skudt.

Mette:

Hvis jeg har lært noget af det her kursus, så er det, at man ka' ha' hemmeligheder for sig selv, men ikke for andre.

Spilleplan:

Uge 8:

Premiere. Lørdag d. 16.02 Kl. 20.00 Fobiskolen I.

Tirsdag d. 19.02 Kl. 20.00 Fobiskolen I

Onsdag d. 20.02 Kl. 20.00 Fobiskolen I

Torsdag d. 21.02 Kl. 20.00 Fobiskolen I

Fredag d. 22.02 Kl. 20.00 Fobiskolen I

Lørdag d. 23.02 Kl. 17.00 Fobiskolen I

Uge 9:

Tirsdag d. 26.02 Kl. 20.00 Fobiskolen II

Onsdag d. 27.02 Kl. 20.00 Fobiskolen II

Torsdag d. 28.02 Kl. 20.00 Fobiskolen II

Fredag d. 29.02 Kl. 20.00 Fobiskolen II

Lørdag d. 01.03 Kl. 17.00 Fobiskolen II

Uge 10:

Tirsdag d. 04.03 Kl. 20.00 Fobiskolen III

Onsdag d. 05.03 Kl. 20.00 Fobiskolen III

Torsdag d. 06.03 Kl. 20.00 Fobiskolen III

Fredag d. 07.03 Kl. 20.00 Fobiskolen III

Lørdag d. 08.03 Kl. 17.00 Fobiskolen III

Uge 11:

Tirsdag d. 11.03 Kl. 18.00 Fobiskolen I, II og III

Onsdag d. 12.03 Kl. 18.00 Fobiskolen I, II og III

Torsdag d. 13.03 Kl. 18.00 Fobiskolen I, II og III

Fredag d. 14.03 Kl. 18.00 Fobiskolen I, II og III

Lørdag d. 15.03 Kl. 18.00 Fobiskolen I, II og III

Spillested: Kaleidoskop K2, Østerfælled Torv 37, 2100 Kbh. Ø

Billetbestilling: 70 26 53 02

Billetpriser: T30, 110 – 165 kr. – **Billigdag hver mandag** pris: 30 for unge under 25 år og 60 for voksne.

Billetbestilling: 70 26 53 02 åbent alle hverdage 12-16 /Personlig afhentning på K2, ØsterfælledTorv 37 alle hverdage mellem 12-16. Eller på det aktuelle spillested (K2) fra 18-20.

Man skal ikke nødvendigvis se alle afsnit af serien for at kunne følge handlingen. Hvert afsnit er selvstændigt afrundet, så man kan springe til og fra forestillingerne i spilleperioden, præcis som man lyster.

Instruktøren Thomas Bendixen

FAKTABOX

- Thomas Bendixen.
- Født i 1966 i Hørsholm.
- 1997 færdiguddannet som skuespiller ved Århus Teater.
- Har siden medvirket i et utal af forestillinger og film. Er bl.a. kendt fra filmen *En kort, en lang* i rollen som Jørgens nærgående elev, Simon.
- Debuterede som instruktør i 2003 med forestillingen *Manden der vendte tilbage* af Claus Flygare. (Caféteatret)

Han har siden sin instruktørdebut kombineret sit virke som instruktør og skuespiller.

Efterfølgende er et beskedent uddrag af de jobs, han har haft indenfor både TV og teater:

- Instruerede Line Knutzons stykke *Snart kommer tiden* på Ålborg Teater i sæsonen 2006/2007.
- Medvirkede i Bådteatrets udgave af Ludvig Holbergs *Jeppe på Bjerget* i 2006.
- Underviser i drama på Statens Teaterskole, hvor han også har instrueret denne sæsons præsentationsforestilling: *Handbag* og 2. års elevernes forestilling i sommer: *Den Vægelsindede* på Grønnegårdsteatret.
- Medvirkede som dommer i DRs underholdningsprogram: *Showtime*
- Tilbage i sæsonen 1998/1999 medvirkede han i musicalen *Crazy for you* på Århus Teater og Det Ny Teater.
- Samme sæson medvirkede han i *West side story* på Det Ny Teater.

På Mammutteatret har han tidligere:

- Instrueret *Liv og død på café Olfert Fischer* af Jan Sonnergaard i 2006
- Medvirket som skuespiller i *Trainspotting* i sæsonen 1999/2000
- Medvirket i *Hånd i hånd* og *Guddommeliggørelsen af den laveste fællesnævner* i sæsonen 2000/2001
- Medvirket i *Festen* 2001/2002

Interview med Thomas Bendixen

Hvordan er forløbet med at skabe historien foregået?

Dramatikerne (Claus Flygare, Kari Vidø og Lars Kjeldgaard, red.) og Niels Anders Thorn er initiativtagere til projektet. Vi startede allerede for et par år siden. Idéen var at skabe en teaterserie om angst. Serien skulle have dramatisk struktur som en tv-serie. Herefter tog vi alle på workshop i en weekend, hvor vi improviserede over karaktererne i forestillingen. Skuespillerne fik udstukket scener, de skulle improvisere over både solo og sammen i grupper. Kari Vidø nedskrev alt, hvad der blev sagt af replikker og lignende i løbet af hele weekenden. Det var en meget lærerig weekend, som førte os videre ind i opbygningen af historien. De tre dramatikere har arbejdet meget tæt sammen om at skabe en storyline, der strækker sig over alle seks afsnit. Der har flere gange været holdt opfølgende workshops med skuespillerne, og vi har bearbejdet materialet efterhånden, som vi fik en stærkere fornemmelse af, hvad historien skal indeholde. Senest har dramatikerne fordelt afsnittede mellem sig, og står som hovedforfattere til hver deres afsnit. Men hovedprincippet er løst, og alle tre skriver scener i "hinandens" afsnit. Lige nu [oktober, 2007, red.] er vi stadig ved at samle de sidste

brikker for at få manuskripterne til at hænge sammen, både hvert afsnit for sig og som en helhed. Vi afholder to ugers prøver med skuespillerne i december, hvor vi vil læse scenerne igennem for at udbygge karaktererne yderligere og for at se, om vi har fat i den historie, vi gerne vil fortælle.

Hvad er det, I ønsker at fortælle med forestillingen?

Vi ønsker at diskutere begrebet normalitet. Alle, der lider af angst, har et ønske om at blive normale for at kunne fungere normalt i samfundet og i deres privatliv. Men hvad er normalitet – hvem er de normale? Vi vil undersøge, hvad der skal til for at komme af med sin angst, og hvad det er, vi må erkende på rejsen ud af mørket. Vi diskuterer selvfølgelig også terapiformer. Vi har jo to karakterer, der er vores terapeuter. De står for forskellige måder at behandle angst på, og de er også personligheder med masser af problemer i deres eget liv, hvilket får store konsekvenser for Fobiskolen og dens elever. Terapeutparrets interne private problemer og problemerne med skolens økonomi påvirker elevernes behandlingsforløb meget kraftigt. Det er en dramatisk og menneskelig fortælling. På et tidspunkt er der grund til at blive i tvivl om, hvem der patient, og hvem

der er terapeut. Her er det værd at bemærke, at disse elever ikke er i psykiatrisk behandling men psykoterapeutisk, hvilket er en enorm forskel. De er ikke indlagt og deres diagnose er af en grad, så man ikke ville kunne skelne dem fra andre mennesker på gaden. De er ikke diagnostiseret som sindssyge. De har masser af ressourcer og er rationelt tænkende mennesker – bortset fra deres lammende angst, som i højere og højere grad ødelægger deres mulighed for at kunne leve et normalt liv.

Vi har nok ikke et endeligt svar på alle de spørgsmål, vi kaster op i luften; men alle eleverne på Fobiskolen gennemgår en udvikling, der gør dem enten stærkere eller svagere, end før de kom på skolen. Men er de blevet normale, og er det et mål i sig selv? - Det er det, der er forestillingens store spørgsmål.

Hvorfor har I valgt at arbejde med emnet på denne måde?

Angst er et mere og mere synligt fænomen i vores samfund, der præges af enorme krav til individet, og hvor stressrelaterede sygdomme bliver mere dominerende i hele befolkningen. Men angst er stadig et tabu; et usynligt handicap, som vi vil sætte fokus på gennem vores forestilling.

Hvordan og hvorfor har du/I castet skuespillerne til de forskellige roller? Er rollerne skrevet til skuespillerne, eller er spillerne castet til rollen?

Rollerne er som hovedregel skrevet til de valgte skuespillere. På den måde har det været en meget organisk proces. Skuespillerne har været aktive i diskussionen om rollernes og historiens udvikling. Vi har castet ud fra et ønske om at få erfarne og modige skuespillere, der er gode til at improvisere, og som har en autentisk tilgang til en rolle. Langt de fleste har arbejdet på Mammutteatret før, så denne forestilling er en del af et længere kunstnerisk forløb, hvor Mammutteatret og skuespillerne forsøger at udforske og udvikle teatrets udtryk, som vi kan tænke os det på scenen lige nu.

Hvorfor har i valgt at bruge en TV-serie dramaturgi til forestillingen? Hvad er det, der er interessant ved den måde at arbejde på? Hvad tilfører det teatret?

TV-serien har den fordel, at den giver hver karakter mere taletid. Vi kan fortælle mere nuanceret og nå at uddybe flere grene af historien, end vi ville kunne i en *almindelig* forestilling. Vi vil undersøge, hvad genren gør ved teaterfortællingen – om det er en fordel eller en bagdel bliver spændende at se.

Oktober, 2007

De medvirkende

NILLER (Niels Schultz) spilles af Olaf Johannessen

Niller er ildsjælen bag Fobiskolen og leder den sammen med sin kone Sus. Han har skrevet en meget rost bog om psykiatri og forsøger nu at skrive en fortsættelse. Niller gør fortrinsvist brug af den kognitive adfærdsterapi i sin behandling af kursisterne. Gennem behandlingen af kursets deltagere lærer vi også Niller og nogle af hans bevæggrunde for at arbejde indenfor psykiatrien at kende. Det viser sig blandt andet, at han har et uforløst forhold til sin far, som døde for ca. 3 år siden.

SUS spilles af Helle Dolleris

Sus er gift med Niller og sammen leder de Fobiskolen. Hendes søn, Buller, har hun fra et tidligere forhold med tømreren, Bjarne, som hun stadig ser.

Hun har en uddannelse som afspændingspædagog, hvilket hun bruger som en del af terapien på skolen.

METTE spilles af Ellen Hillingsø

Mette har angst for at gå ud alene og for at være alene i sin lejlighed. Hun lider af agorafobi, som betyder, at hun har angst for store åbne pladser. Hendes far har hun aldrig kendt, og hendes mor døde, da Mette var 16 år af sprut og narko. Hun er derfor vokset op hos sine bedsteforældre, som også er døde. Hun har derfor udviklet en dybfølt angst for at miste.

ESBEN – spilles af Paw Henriksen

Esben har tidligere været professionel fodboldspiller. Hans bror døde, da han selv skulle til at starte i skole. Esben klarede sig ikke godt i skolen, men opdagede i stedet, at han var god til at spille fodbold og kunne på den måde fange faderens interesse og anerkendelse. Han brændte et vigtigt straffespark i en tysk klub, hvor han netop var blevet ansat som den nye håbefulde yndling. Det var her, hans fiaskospiral startede. Han lider af klaustrofobi og præstationsangst.

IRENE spilles af Tina Gylling Mortensen

Irene har en stor interesse for astrologi og går meget op i de forskellige personers horoskoper. Irene er ekstremt bange for at gøre skade på - eller såre andre mennesker. Hun har fire piger med tre forskellige mænd. Hun lider af social angst og generaliseret angst, som betyder, at hun har konstant føler angst, er nervøs, får hjertebanken, bliver svimmel, sveder, ryster og spænder i musklerne.

BARBARA spilles Lisbeth Wulff

Barbara er vokset op med en meget dominerende mor, der fastholder hende i et destruktivt mor/datter forhold. Hun bor stadig hjemme og har svært ved at sige fra over for folk og at finde sine egne grænser. Hun lider af separationsangst.

JENS spilles af Anders Hove

Jens har været nødt til at stoppe med at arbejde pga. en svulst, han er overbevist om vokser inde i hovedet på ham. Jens er hypokonder og er trods adskillelige undersøgelser ikke blevet overbevist om, at han er rask og i øvrigt aldrig har fejlet noget. Samtidig med at han er hypokonder, lider han også af bakteriefobi.

TOM spilles af Rasmus Botoft

Tom kender Sus og Niller fra et tidligere kursus. Han har været i behandlingssystemet længe. Begge hans forældre havde store stillinger inden for børnepsykiatrien, hvilket resulterede i, at de aldrig havde tid til deres søn. Han føler sig derfor svigtet og fastholder sig selv i rollen, som den svigtede. Uden at røbe for meget, er han det, man vil betegne som stykkets ”Judas”. Han er depressiv og vred, hvilket viser sig i en stærkt hævntrang, der udløser flere af stykkets konflikter .

**BARBARAS MOR /Vibeke Due Hansen,
JOURNALIST/Karen Jacobsen og
KOMMUNENS SOCIALCHEF/Gunvor Bartholin
spilles af: STINE SCHRØDER JENSEN**

De tre roller Stine spiller repræsenterer alle en udefrakommende instans, der ved hvert møde med *Fobiskolen* får store konsekvenser for stykkets udvikling.

NILLERS FAR spilles af: CLAUS FLYGARE

- Et spøgelse fra fortiden der stadig huserer i Nillers bevidsthed.

Hvad er angst?

Tidligere kaldte man angstsygdomme for neuroser, men det begreb er taget ud af det nyeste diagnosesystem, ICD-10, hvor der i dag skelnes mellem følgende former for angst:

Agorafobi: Angst for at være på steder med mange mennesker, hvor man ikke kan komme væk. F.eks. i en bus, i toget eller en kø i supermarkedet.

Socialfobi: Angst for at føle sig observeret eller kritiseret, hvis man spiser sammen med andre, siger noget når man er flere sammen eller går ud med en ny kæreste.

Enkelfobi: Angst i specielle situationer, f. eks. i mørke, tordenvejr eller i lukkede rum eller ved synet af blod, edderkopper eller slanger.

Panikangst: Anfald af angst som er så uudholdelige, at man forsøger at undgå situationer, hvor man tidligere har haft panikanfald.

Generaliseret angst: Konstant angst hvor man er nervøs, får hjertebanken, bliver svimmel, sveder, ryster og spænder i musklerne.

Blandet angst – depressionstilstand: Blanding af angst og depression i så høj en grad, at der er tale om en sygdom, men ikke så udtalt at man har en angsttilstand eller en depression.

Kilde: netpsykiater.dk

Årsager til angst

En vis portion angst er nødvendig i farlige situationer, og derfor har alle mennesker et naturligt angstberedskab. Sårbarheden for at blive angst er til dels medfødt. Det har dog også stor betydning, om man er vokset op i rammer, hvor man har haft grund til at føle sig utryk og angst.

Alle mennesker bliver i løbet af deres liv udsat for forskellige former for stress. Enten i form af daglige nederlag eller i form af større psykiske knæk. Hvis man har et højt angstberedskab, har man større risiko for at få en eller flere angstsygdomme i forbindelse med det stress, man udsættes for gennem livet. Noget tyder på, at mennesker som er generte, hæmmede og let får hjertebanken, eller som let kommer til at svede, ryste på hænderne og får ”nervøs” mave, har en højere risiko for at få en angstsygdom end andre. *Kilde www.netpsykiater.dk*

Hvad er en fobi?

Fobi er en psykisk sygdom, der betegner en sygelig frygt eller afsky for noget. Ordet fobi er af græsk oprindelse. En fobi kan tage alle mulige afskygninger og kan være meget ødelæggende for den patient, der lider af fobien. Behandlingen af en fobi kan indebære, at oprindelsen til frygten analyseres frem, og at patienten derefter frigøres fra sin følelsesbelastning. Mange simple enkeltfobier¹ kan fjernes ved kognitiv terapi, hvor man lærer mere om den genstand, man er bange for og langsomt konfronterer sig mere og mere med den. 2-6% af befolkningen menes at lide af den ene eller den anden form for fobi. Flest kvinder lider af fobier. Der findes ca. 500 navngivne fobier (Se evt. materialets forside).

Kilde: www.wikipedia.dk

Vidste du...

- At ca. 250.000 danskere lider af angst ifølge Psykiatrifonden?

Hvad er normalitet?

Det normale er ensbetydende med det almindelige, gennemsnitlige eller det ideale. Når man er normal, følger man normen og skiller sig ikke ud fra mængden. Normen er en slags standard, hvorfra man kan måle afvigere eller afvigelser. En afviger er et stempel, der sættes på personer, som begår afvigende handlinger eller befinder sig i en afvigende tilstand. Men idet normen og normalitet er en relativ størrelse, bliver afvigerne af det såkaldte normale jo også relativt. Hvad er normalt, og er man nødt til at flyde med strømmen for ikke at blive stemplet som afviger, anderledes og i sidste ende måske endda ensom?

Kilde: Christiansen, Karl O.: Anderledes – om afvigelser og afvigere

Vidste du...

- At angst også kan være en del af andre psykiske sygdomme, f.eks. depression eller skizofreni. *Kilde: netpsykiater.dk*

¹ At have en enkeltfobi betyder, at man er bange for én bestemt ting, eksempelvis edderkopper eller slanger.

Psykiatrifondens formand, overlæge Jes Gerlach har sammen med Esben Hougaard nyligt redigeret bogen *Angst* udgivet af Psykiatrifondens eget forlag.

I bogen, *Angst*, finder du svar på en masse spørgsmål om angst og fobier. Her kan du blandt andet læse om, hvordan man genkender angstsymptomer, hvilke former for angst, der findes, hvordan man skal forholde sig som pårørende og hvilke behandlingsformer, der findes. Her vil I også kunne genkende mange af karaktererne fra forestillingen igennem de symptombeskrivelser, der er i bogen. Bogen kan købes gennem Psykiatrifonden, www.psykiatrifonden.dk

Efterfølgende er et uddrag af bogens kapitel 6:

Psykologiske og sociale risikofaktorer

Risikofaktorer er forhold, som øger sandsynligheden for en særlig lidelse, her altså angsttilstande. Det er de samme psykologiske risikofaktorer, man har fundet ved angst og depression, og de kan såvel bestå i oplevelser tidligere i livet som i aktuelle belastende begivenheder.

Mangelfuld omsorg, traumer eller overgreb i barndommen vil – som før nævnt – øge sandsynligheden for at udvikle angstlidelser i voksenalderen. Der er dokumentation for, at ustabile opvækstforhold (fx skilsmisse eller fjernelse fra hjemmet), mindre varme, øget kontrol eller konflikter i opdragelsen, utrygge tilknytningsforhold til forældrene samt fysiske og seksuelle overgreb øger sandsynligheden for senere angstlidelse og depression. Det forhold, at barnet oplever manglende kontrol over ubehagelige begivenheder og fraværet af et trygt forældreforhold kan gøre barnet sårbar over for udviklingen af angst. Barnet bliver nervøst og dermed bidrager barndomsmiljøet også til dannelsen af det nervøse temperament, som omtales i afsnittet om biologiske årsager. Man kan sige, at barnet lærer at leve efter følgende regel: Verden er farlig, og jeg er ikke selv i stand til at klare problemerne. Det er ikke kun vigtigt, at barnet vokser op i trygge omgivelser, men også at det lærer at mestre problemer og vanskelige situationer.

Overbeskyttelse kan altså også være en uheldig opdragelsespraksis, som kan føre til angst.

Det er vigtigt at huske på, at risikofaktorer kun øger *risikoen* for angstlidelser, og at sammenhængen i alle tilfælde er af beskeden størrelsesorden. Der er således ikke nogen af de nævnte risikofaktorer, som er nødvendige eller tilstrækkelige betingelser for en angstlidelse. Mange personer med angst fortæller, at de har haft en udmærket barndom, således at ingen af de ovennævnte risikofaktorer har været til stede. Vejene til at udvikle angst er komplekse og individuelle. Hver enkelt person med angst har betrådt sine helt egne veje.

Belastende begivenheder eller stress i form af trusler, nederlag eller tab vil i nogle tilfælde kunne udløse en angstlidelse, og i andre tilfælde vil de kunne forværre en allerede eksisterende lidelse. Det gælder for alle angsttilstandene, at personen har bedre og dårligere perioder, og stress er med til at forværre angsten og de andre symptomer. Stress vil direkte kunne føre til generaliseret angst eller udløse panikanfald som en falsk alarm. Panikanfald kan føre til udvikling af fobier, således som det ses ved de fleste tilfælde af agorafobi [angst for store, åbne pladser, red.]. Men panikangst kan også udløse enkelfobi eller socialfobi. En del såkaldte situationsfobier starter med et panikanfald i den særlige, frygtede situation, f.eks. fobi for elevatorer eller for at køre bil. En patient, der udviklede fobi for uvejr, fortalte, at hun aldrig før havde været bange i tordenvejr – det var en hyggelig begivenhed i hjemmet med ”tordenkaffe”. En socialfobisk patient med frygt for at spise sammen med andre fik problemet efter et panikanfald ved middagsbordet på det første hjemmebesøg hos svigerforældrene.

Tv-seriernes dramaturgi.

Fobiskolen er bygget dramaturgisk op af en logisk kausalitet og knytter sig derfor opad en klassisk fortællemåde. Ydermere anvendes den i en form, vi kender fra TV-serier som eksempelvis *Forbrydelsen* og *Rejseholdet*. Dette er en ny måde at blande de to forskellige medier på. Her ser vi nærmere på et udvalg af genrer indenfor TV-serie dramaturgien for at kunne tydeliggøre, hvilken form stykket mere præcist placerer sig indenfor.

Tv-serier generelt

Generelt betragtet kendetegnes en tv-serie ved, at de samme karakterer medvirker i alle afsnittene. Det er dem, vi som seere lærer at kende og identificerer os med. Dette kalder man *serieidentifikation*. Man kan sammenligne det med et venskab, som langsomt bygges op. Man følger karakterernes liv, lærer dem at kende, uden at man behøver at engagere sig for alvor. Det er altså et meget uforpligtende venskab, man alligevel kan blive afhængig af, og som kan komme til at udfylde et hul i ens tilværelse.

Karaktererne i TV-serier udvikler sig meget langsomt eller måske slet ikke, alt efter hvilken genre vi befinder os indenfor. Faren i TV-seriernes dramaturgi er gentagelsen, og derved at det bliver kedeligt at se på. Derfor er det vigtigt med nogle forskellige figurer, der repræsenterer forskellige tilgange og synspunkter på de forskellige problemstillinger, serien behandler.

Episodeserier

Denne genre er kendetegnet ved, at hvert afsnit har en afsluttet historie. Her er der fokus på hver episodes handling og ikke så meget karakterernes udvikling. Episodeserier kendetegnes blandt andet ved, at man følger en bestemt, ofte meget karismatisk person, som bliver udsat for nogle udfordringer eller opgaver, der skal løses, for til sidst at ende ved udgangspunktet igen. Når man fascineres af denne genre, udspringer det af, at plottet i hver ny episode på overraskende vis udfordrer og truer uforanderligheden. Men, det er altså en cirkulær dramaturgi, der er tale om, idet man altid ender ved udgangspunktet. Hovedkarakteren kan ånde lettet op og vende tilbage til hverdagen igen.

Føljetonserier

”The never ending story” beskriver vel bedst denne genre. Her bindes afsnittene sammen af en overordnet historie, hvor vi følger karakterernes op- og nedture. Det er emner om dagliglivets problemer, der tages op i afsnittene, og de er især båret af *cliffhangers*, der skal holde seerne til skærmen. Det er den genre, man på engelsk også kalder *soap opera*. Der er på intet tidspunkt noget egentligt klimaks, men i stedet en masse små forløsnings undervejs. Der kan dog i det gennemgående plot ligge en lurende katastrofe, som påvirker karaktererne i en bestemt retning.

Docusoap-genren

Dette er en videreudvikling af de afdækkende faktaprogrammer. Her er der tale om en god fremdrift og høj underholdningsværdi. Formlen bag dette består i, at man tager faktuelle episoder og personer og sætter dem ind i tv-fiktionens dramaturgiske form. Her er altså tale om virkelige personer eller virkelige hændelser sat ind i den fiktive sammenhæng, som TV-mediet jo er. Genren appellerer til identifikationsmuligheder som: *Det kunne have været mig. Godt det ikke er mig eller gid det var mig*. Her ønsker man at afdække og fremvise normale menneskers reaktioner og relationer, som de udspiller sig under pres i hverdagen. Det er vigtigt for troværdigheden inden for denne genre, at iscenesættelsen kommer i baggrunden. Man kan på den måde ikke instruere de medvirkende i at agere på en bestemt måde eller *tage scener om*. Dette ville underminere seriens troværdighed.

Kilde: Peter Harms Larsen – *De levende billeders dramaturgi, bind II*

Der findes mange andre genrer indenfor TV-serier. Eksempelvis Sit-coms og miniserier. Det er langt fra altid at en tv-serie optræder i ren form, ofte blandes genrerne og bliver en hybrid form, ligesom I vil opdage, det er med *Fobiskolen*.

Overvej hvilke træk i forestillingen, du kan genkende fra ovenstående beskrivelse af forskellige genrer inden for TV-serie dramaturgien. Hvilke træk er mest gennemgående?

Analyseskema

Forestillingen er bygget op af seks afsnit, som kan ses enkeltvis eller samlet. På samme måde kan nedenstående oplæg til en analyse bruges på et enkelt afsnit eller til alle seks afsnit set på som en helhed.

Handlingen – Lav et handlingsresumé. Hvad sker der i forestillingen?

Komposition – Hvordan er handlingen bygget op? Hvordan fortælles historien?

Start – og sluttone - Hvordan oplever du det øjeblik, du træder ind i scenerummet? Er der musik? Rammes du af en bestemt stemning? Er skuespilleren allerede i gang, når du træder ind i rummet, eller starter forestillingen først, når lyset slukkes? Lægges der i resten af stykket op til en lignende stemning? Hvilken stemning er du i ved stykkets slutning? Er der sket en udvikling?

Skuespillerne – Hvordan bliver de præsenteret? Hvordan forholder de sig til rummet? Hvor placerer de sig i rummet i forhold til publikum og scenografien?

Karaktererne – Hvordan præsenteres vi for figurerne? Hvordan agerer de i forhold til publikum? Hvad er karakterernes projekt? Har de et mål, eller noget de ønsker at opnå? Hvordan agerer de i forhold til hinanden og terapeuterne?

Kostumerne – Beskriv kostumerne. Hvad fortæller det om rollen og rollens arv og miljø? Går det med eller imod karakterernes andre introducerede temaer?

Replikker – Hvad er karakteristisk for sproget? Hvordan taler de forskellige figurer? Bruger de mange fremmedord, eller bruges der ”slang”?

Scenografi – Er det en realistisk scenografi? Minimalistisk? Hvordan er scenen placeret i forhold til publikum? Hvordan er den placeret i forhold til rummet?

Videoprojektioner – hvordan bruges det som en del scenografien? Både helt konkret, men også i overført betydning.

Lys - Hvordan bruges lyset? Symbolsk? Realistisk? Hvordan er lyset med til at definere rummet og stemningen?

Lyd - Hvordan bruges lyden? Underbygger det handlingen? Underbygger det stemninger? Hvordan bruges real-lyden? Kan man høre, hvis der er en, der går med høje hæle? Eller slæber fødderne? Hvilken betydning har det? Hvad underbygger det? Skabes lyden udelukkende på scenen, eller

kommer det også ud af højtalerne? Hvordan virker de forskellige ting? Hvad fortæller det dig om handlingen og det, der sker eller *ikke* sker på scenen?

Publikum – Hvordan er publikum placeret i forhold til scenen? Er der interaktion mellem publikum og skuespillerne? Bliver man som publikum taget med ind i forestillingen? Eller opererer man med den såkaldte *fjerde væg*, hvor skuespillerne agerer, som om publikum ikke var der?

Tema – Hvilke forskellige undertemaer er der i forestillingen? Er der et hovedtema?

Perspektivering – Hvilke associationer får du til andre ting, du har set eller læst? Eller virkelige hændelser du har oplevet?

Vurdering – Med udgangspunkt i din analyse, hvad synes du så fungerede i forestillingen? Var der noget, der fungerede mindre godt? Prøv at skrive en anmeldelse af forestillingen. Brug de begreber og overvejelser, du har brugt i din analyse.

Når I har set forestillingen, kunne det være interessant for jer, at se nærmere på de forskellige symptomer man oplever hos karaktererne. Beskriv de fire kursisters handlinger og udtalelser og giv dem en diagnose, begrund dit valg.

Kan du genkende sider af dig selv hos karaktererne? Kan du måske genkende nogle af karakterernes tanker eller reaktionsmønstre. Er der en bestemt figur, du især kan identificere dig med? Hvorfor?

“Mit hjerte begynder at banke så hurtigt, at jeg føler, jeg er ved at eksplodere. Min hals lukker, og jeg har svært ved at trække vejret og få luft. Mine hænder bliver klamme, jeg begynder at svede, og jeg bliver så svimmel, at jeg må støtte mig til møbler og vægge for ikke at falde eller besvime. Jeg føler, at jeg er ved at dø...” - **En anonym beskrivelse af et angstanfald – uddrag af bogen *Angst* redigeret af Jes Gerlach og Esben Hougaard.**

Litteraturliste

Christiansen, Karl O.: *Anderledes – om afvigelser og afvigere*
Munksgaard, 1977

Gerlach, Jes og Esben Hougaard: *Angst*
Psykiatrifondens forlag
maj 1997, redigeret oktober 2007

Larsen, Peter Harms: *De levende billeders dramaturgi, bind 2*
Phønix-Trykkeriet A/S, 2003